

Beantwoording Feitelijke Vragen Budgettaire Analyse Voorjaarsnota 2025

Vraag 1

Kunt u nader toelichten welke gevolgen het beperkt toepassen van de tabelcorrectiefactor heeft voor de koopkracht van huishoudens en dan meer specifiek voor werkenden? Welke inkomensgroepen gaan er hierdoor op achteruit en met hoeveel (uitgedrukt in absolute getallen)?

Antwoord op vraag 1

Het beperkt toepassen van de tabelcorrectiefactor heeft een negatief effect op de koopkracht van huishoudens. Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen raming gemaakt van de koopkracht van huishoudens. Daarom kan het CPB niet aangeven wat het effect van deze maatregel op verschillende inkomensgroepen is.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel de mediane koopkracht in 2025 en 2026 is na de maatregelen uit de Voorjaarsnota?

Antwoord op vraag 2

Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen raming gemaakt van de koopkracht van huishoudens.

Vraag 3

Wat voor gevolgen heeft het verhogen van de huurtoeslag (incl. boodschappenbonus) voor de koopkracht van huishoudens? Kunt u dit tevens per inkomensgroep uitsplitsen en uitdrukken in absolute cijfers?

Antwoord op vraag 3

Het verhogen van de huurtoeslag heeft een positief effect op de koopkracht van huurtoeslagontvangers. Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen raming gemaakt van de koopkracht van huishoudens. Daarom kan het CPB niet aangeven wat het effect van deze maatregel op verschillende inkomensgroepen is.

Vraag 4

Kunt u een verschillenanalyse maken van de kostenramingen van het ministerie van Financiën en het CPB wat de asielinstroom betreft?

Antwoord op vraag 4

Op twee componenten van de uitgavenraming van de asieluitgaven heeft het CPB een afwijkende inschatting van het ministerie van Financiën. Dit geldt voor de maatregel beperken asielinstroom uit het regeerakkoord en de kosten voor asielopvang. De cijfermatige verschillen zijn terug te vinden in de tabel hieronder, met daaronder de toelichting (zie daarvoor ook pagina 12 van de Budgettaire analyse Voorjaarsnota 2025).

Tabel: Opbouw CPB-raming uitgaven aan asiel en migratie

	in mld.	2025	2026	2027	2028	2029
Stand begroting asiel en migratie (excl. Oekraïne-uitgaven)¹		6,3	6,1	2,4	2,1	1,9
Beperken asielinstroom (HLA 37)			-0,7	-0,2	0,3	0,3
CPB-inschatting extra kosten asielopvang CEP25				1,9	1,9	1,9
CPB-inschatting extra kosten asielopvang VJN25				0,4		
Netto verschil		0,0	-0,7	2,1	2,2	2,2
Stand CPB		6,3	5,4	4,5	4,3	4,1

Beperken asielinstroom (HLA 37)

De invulling van deze maatregel kent een ander ingroeipad dan in de begrotingscijfers. In de begroting is een nog nader in te vullen besparing opgenomen van 0,5 mld euro in 2027 en 1,0 mld euro in 2028 en 2029. In de raming gaat het CPB ervan uit dat er in 2026 al effecten zijn van voorgenomen maatregelen om de asielinstroom te beperken. Conform de doorrekening van het hoofdlijnenakkoord nemen we aan dit om een besparing van 0,7 mld euro gaat vanaf 2026. Het bedrag is gebaseerd op een ingeschatte daling van de instroom van 10%, die met grote onzekerheid is omgeven. Afhankelijk van de precieze vormgeving kunnen deze maatregelen gepaard gaan met juridische risico's.

Asielopvang

Net als in de Voorjaarsnota 2024 zijn naar aanleiding van de meest recente prognose van asielinstroom intensiveringen op asieluitgaven aangekondigd in de Voorjaarsnota 2025. Deze prognose loopt tot en met 2026. Het CPB veronderstelt dat er ook in 2027 nog hogere asieluitgaven zijn en trekt de intensivering van 2026 door naar 2027. De intensivering uit de Voorjaarsnota 2024 is ook structureel doorgetrokken.

¹ De begrotingscijfers zijn samengesteld op basis van de begrotingsuitgaven aan asiel en migratie uit tabel XX van de Voorjaarsnota. Deze uitgaven zijn vervolgens gecorrigeerd voor de uitgaven aan opvang van Oekraïners uit tabel 8 exclusief de Oekraïne-uitgaven die nog op de Aanvullende Post (p. 234) staan.

Vraag 5

Welke beleidsmaatregelen uit de Voorjaarsnota 2025 hebben invloed op de koopkracht van huishoudens in 2025 en 2026? Kan per maatregel worden aangegeven wat het verwachte effect is op de mediane koopkracht?

Antwoord op vraag 5

De volgende maatregelen uit de Voorjaarsnota hebben een positief effect op de koopkracht van huishoudens in 2025 en 2026:

- Het verhogen van de huurtoeslag in 2026
- Het bevriezen van de sociale huur voor corporatiewoningen in 2025 en 2026
- Het verhogen van de energiebelastingvermindering in 2026
- Het indexeren van de maximumhuurprijzen in de kinderopvangtoeslag in 2026
- Het schrappen van de verhoging van de btw op cultuur, sport en media in 2026

De volgende maatregelen uit de Voorjaarsnota hebben een negatief effect op de koopkracht van huishoudens in 2025 en 2026:

- Het beperkt indexeren van de tabelcorrectiefactor in 2026
- Het verlagen van het heffingsvrij vermogen in box 3
- Het verhogen van het forfait op overige bezittingen in box 3

Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen raming gemaakt van de koopkracht van huishoudens. Daarom kan het CPB niet aangeven wat het effect van deze maatregelen op de mediane koopkracht is.

Vraag 6

Kan worden toegelicht op welke wijze de verhoging van de arbeidsongeschiktheidspremie en het beperkte indexerende van de schijfgrenzen in de loonbelasting doorwerken in de koopkracht van werkenden met een modaal en anderhalf modaal inkomen?

Antwoord op vraag 6

Het CPB maakt geen koopkrachtramingen van zogenoemde voorbeeldhuishoudens.

Vraag 7

Welk effect heeft de verhoging van de energiebelastingvermindering in 2026 op de koopkracht van huishoudens met een laag inkomen?

Antwoord op vraag 7

Het verhogen van de energiebelastingvermindering in 2026 heeft een positief effect op de koopkracht van huishoudens. Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen raming gemaakt van de koopkracht van huishoudens. Daarom kan het CPB niet aangeven wat het effect van deze maatregel op huishoudens met een laag inkomen is.

Vraag 8

Wat is de koopkrachtontwikkeling van iemand met een modaal inkomen voor de periode 2023 tot nu?

Antwoord op vraag 8

Het CPB maakt geen koopkrachtramingen van zogenoemde voorbeeldhuishoudens.

Vraag 9

Wat zijn de koopkrachteffecten van het uitstellen van de gratis kinderopvang met twee voor iemand met een modaal inkomen met kinderen?

Antwoord op vraag 9

Het CPB maakt geen koopkrachtramingen van zogenoemde voorbeeldhuishoudens.

Vraag 10

Hoeveel bedraagt de structurele component van de verslechtering van het EMU-saldo in 2025 en 2026, uitgesplitst naar bijdrage van realisaties 2024 en bijdrage van nieuw beleid?

Antwoord op vraag 10

De uitsplitsing van de verslechtering van het EMU-saldo ten opzichte van de raming van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025 staat toegelicht in tabel 3.1 op pagina 6 van de Budgettaire analyse Voorjaarsnota (zie ook tabel hieronder).

Tabel: Ex-ante effecten van realisaties en Voorjaarsnota op EMU-saldo, in % bbp

in % bbp	2024	2025	2026	2027	2028	2029
EMU-saldo CEP2025	-0,6	-1,8	-2,4	-1,5	-1,7	-2,2
Effecten op saldo door ...						
bijstelling n.a.v. realisaties	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
mutaties uitgaven ² door VJN	0,0	-0,2	-0,1	-0,3	-0,2	-0,0
mutaties lasten door VJN	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
EMU-saldo na VJN	-0,9	-2,3	-2,8	-2,0	-2,2	-2,5

Ten opzichte van de raming van het CEP2025 verslechtert het EMU-saldo in 2025 en 2026 met respectievelijk 0,5% en 0,4% bbp. Dit komt voor 0,3% bbp door de structurele doorwerking van de realisaties in 2024. Daarnaast verslechtert het EMU-saldo door besluitvorming uit de Voorjaarsnota. Nieuw beleid leidt tot een verslechtering van 0,2% bbp in 2025 en 0,1% bbp in 2026.

Vraag 11

In hoeverre zijn de lastenmaatregelen in de Voorjaarsnota, zoals de verhoging van de arbeidsongeschiktheidspremies en de wijziging van de loon- en inkomensheffing, als structureel of incidenteel geboekt in de CPB-analyse?

Antwoord op vraag 11

Het CPB heeft de beleidsuitgangspunten aan de lastenkant overgenomen zoals deze in de Voorjaarsnota vermeld zijn. Dit betekent dat onder andere de aanpassing van het forfait in box 3 incidenteel is ingeboekt. Bij de Aof-premies zijn zowel structurele als incidentele maatregelen meegenomen.

Vraag 12

Welke concrete uitgaven vallen onder de intensivering op asiel zoals geraamd in de Voorjaarsnota, en hoe verhouden deze zich tot de CPB-veronderstelling van structurele uitgaven vanaf 2027?

Antwoord op vraag 12

Op pagina 20 van de Voorjaarsnota 2025 staat toegelicht op welke asieluitgaven wordt geïntensiveerd. Dit gaat om uitgaven aan de opvang van asielzoekers, de ophoging van de bijdrage aan IND voor het behoud van personeel, de betaling van dwangsommen en wetsvoorstellen voor asiel.

Het CPB heeft vanaf 2027 een andere uitgavenraming voor de opvang van asielzoekers. In de begroting lopen de uitgaven voor asielopvang terug vanaf 2027. Het CPB veronderstelt extra uitgaven aan opvang vanaf 2027, waardoor de geraamde uitgaven structureel hoger liggen dan in de begroting. Dit verschil met de begroting is met name ontstaan bij eerdere ramingen. Zie tabel bij het antwoord op vraag 4 voor het actuele overzicht van de geraamde kosten voor asielopvang, en de verschillen ten opzichte van de begroting.

Vraag 13

Waarom wordt verondersteld dat de extra uitgaven structureel doorwerken? Klopt het dat verwachte onderuitputting daarmee voornamelijk wordt gebaseerd op eerder gerealiseerde onderuitputting?

Antwoord op vraag 13

Bij de raming van de onderuitputting spelen meerdere factoren een rol, zoals realisaties en het verloop van begrote uitgaven over tijd. Het CPB boekt onderuitputting in omdat we aannemen dat niet alle begrote uitgaven gerealiseerd kunnen worden. Dit komt met name door een ambitieuze begroting, arbeidsmarktkrapte en uitvoeringsproblemen. In 2024 is het beter gelukt om uitgaven te realiseren dan geraamd. In de doorrekening nemen we daarom aan dat het in de komende jaren beter lukt om begrote uitgaven te realiseren. De raming van de onderuitputting is daarom neerwaarts bijgesteld voor de ramingsperiode (zie de regel 'bijstelling n.a.v. realisaties' in de tabel bij het antwoord op vraag 10). Hierdoor stijgen de uitgaven, en verslechtert het EMU-saldo.

Vraag 14

Wat is het precieze verschil tussen de raming van het ministerie van Financiën en het CPB wat betreft de EMU-saldi over de periode 2025-2029?

Antwoord op vraag 14

Onderstaande tabel geeft het verschil weer tussen de raming van het EMU-saldo volgens het CPB en de rijksbegroting. Het EMU-saldo verschilt met name door onderuitputting en door beleidsmatige verschillen. De beleidsmatige verschillen zijn te vinden vanaf pagina 12 van de budgettaire analyse van de Voorjaarsnota. Figuur 2.1 op pagina 4 laat de verschillen door de onderuitputtingsraming zien. Overige verschillen zitten onder meer in het saldo lokale overheden.

Tabel: Verschil raming EMU-saldo en begroting

in % bbp	2025	2026	2027	2028	2029
EMU-saldo begroting	-2,6	-3,0	-2,6	-2,1	-1,9
EMU-saldo CPB	-2,3	-2,8	-2,0	-2,2	-2,5
Vershil ²	0,2	0,2	0,5	-0,1	-0,6

² Door het afronden op een decimaal telt het EMU-saldo begroting en Verschil niet altijd op tot het EMU-saldo CPB

Vraag 15

Op welke manier wordt de fiscale regeling voor start- en scale-ups verwerkt in de raming? Op welke manier wordt dit verwerkt als ook macro-economische effecten worden meegenomen?

Antwoord op vraag 15

De fiscale regeling voor start- en scale-ups leidt tot een lagere opbrengst uit de loonheffing en box 3 van de inkomstenbelasting. Het CPB heeft bij de doorrekening van de Voorjaarsnota geen analyse gemaakt van de macro-economische doorwerking van het beleidspakket. Daarom kan het CPB niet aangeven wat de macro-economische effecten zijn van deze maatregel.

Vraag 16

Kunt u bij tabel 3.2 per jaar aangeven welke maatregelen ervoor zorgen dat de blo toeneemt (graag per onderdeel uitsplitsen)?

Antwoord op vraag 16

Het CPB heeft geen integraal overzicht van alle maatregelen per jaar. In de verantwoording bij het CEP 2025 is een toelichting gegeven op de belangrijkste maatregelen voor de beleidsmatige lastenontwikkeling (p. 26-27 [Cep 2025 - Verantwoording](#)).

Vraag 17

Zijn de bedragen die in tabel 3.2 genoemd worden in de jaren 2026-2029 het gevolg van het huidige kabinetsbeleid of zitten hierin ook de lasten verwerkt van het beleid van eerdere kabinetten? Zo ja, kunt u dit dan uitsplitsen naar lasten als gevolg van eerdere kabinetten en als gevolg van het huidige kabinetsbeleid?

Antwoord op vraag 17

In de beleidsmatige lastenontwikkeling lopen effecten van oud en nieuw beleid door elkaar heen, deze worden in de analyse niet uitgesplitst door het CPB. In de doorrekening van het hoofdlijnenakkoord (HLA) heeft het CPB berekend wat het effect is van de beleidsmaatregelen uit het HLA op de overheidsfinanciën ([CPB publicatie-analyse-hoofdlijnenakkoord-2025-2028.pdf](#)).

Vraag 18

Kunt u middels een tabel aangeven wat de blo precies was vóór de verwerking van de maatregelen uit de Voorjaarsnota en dit uitsplitsen in gezinnen, bedrijven en buitenland? Kunt u hier tevens per groep bij vermelden welk deel het gevolg was van het beleid van voorgaande kabinetten (basispad)?

Antwoord op vraag 18

De meest recente stand van de beleidsmatige lastenontwikkeling vóór de budgettaire analyse van de Voorjaarsnota is in de verantwoording bij het CEP toegelicht ([Cep 2025 - Verantwoording](#)). Tabel 2.3 daaruit is hieronder gereproduceerd. In de beleidsmatige lastenontwikkeling lopen effecten van oud en nieuw beleid door elkaar heen, deze worden in de analyse niet uitgesplitst door het CPB. In de doorrekening van het hoofdlijnenakkoord (HLA) heeft het CPB berekend wat het effect is van de beleidsmaatregelen uit het HLA op de overheidsfinanciën ([CPB publicatie-analyse-hoofdlijnenakkoord-2025 2028.pdf](#)).

Tabel: Beleidsmatige lastenontwikkeling

	2024	2025	2026	Cumulatief 2026-2029	Cumulatief 2030-2033
mld euro					
Totaal	2,6	0,4	5,3	13,0	6,4
w.v. gezinnen	1,4	-0,2	4,1	10,2	5,5
w.v. bedrijven	1,2	0,5	0,8	2,3	0,9
w.v. buitenland	0,0	0,0	0,4	0,5	0,0

Vraag 19

Hoe verklaart u dat de lasten in 2026 en 2027 met 5,1 miljard euro toenemen? Welke precieze maatregelen liggen hieraan ten grondslag? Voor welk deel zijn deze bedragen het gevolg van het beleid van eerdere kabinetten en voor welk deel van dit kabinet?

Antwoord op vraag 19

Het CPB heeft geen integraal overzicht van alle maatregelen die betrekking hebben op 2026 en 2027. In de verantwoording bij het CEP 2025 is een toelichting gegeven op de belangrijkste maatregelen voor de beleidsmatige lastenontwikkeling (p. 26-27 [Cep 2025 - Verantwoording](#)). In de beleidsmatige lastenontwikkeling lopen effecten van oud en nieuw beleid door elkaar heen, deze worden in de analyse niet uitgesplitst door het CPB. In de doorrekening van het hoofdlijnenakkoord (HLA) heeft het CPB berekend wat het effect is van de beleidsmaatregelen uit het HLA op de overheidsfinanciën ([CPB publicatie-analyse-hoofdlijnenakkoord-2025 2028.pdf](#)).

Vraag 20

Kan geschetst worden hoe het EMU-saldo en de EMU-schuld oplopen na 2029?

Antwoord op vraag 20

In de doorrekening is geen analyse gemaakt van het EMU-saldo en de EMU-schuld na 2029. Bij het CEP2025 is er een analyse gemaakt t/m 2033.

Vraag 21

Wat is de exacte samenstelling van de gecorrigeerde netto-uitgavengroei van 8,9% in 2025 zoals vermeld in tabel 3.5 van de CPB-analyse? Kan een uitsplitsing worden gegeven naar autonome groei, beleidsmatige mutaties en prijsbijstellingen?

Antwoord op vraag 21:

Het CPB heeft de gevraagde uitsplitsing naar autonome groei, beleidsmatige mutaties en prijsbijstellingen niet gemaakt.

De gecorrigeerde netto-uitgavengroei van 7,9% in 2025 wordt bepaald door verschillende componenten.³ Een overzicht van de relevante componenten wordt gegeven in onderstaande tabel die, anders dan in tabel 4 uit het Budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn, in miljarden luidt.

Tabel: Componenten van de gecorrigeerde netto-uitgavengroei⁴

	mld euro	in Tabel 4 BSP	2023	2024	2025
Revenue					
1. Revenue measures excluding one-off revenue (=2-3)			-3,1	3,3	-0,6
2. Revenue measures (increments, excluding EU funded measures)	10		3,3	2,7	-5,2
3. One-off revenue (increments, excluding EU funded measures)		increments in 11	6,4	-0,6	-4,7
Expenditure					
4. Total expenditure	23		461,2	497,4	530,8
5. Of which: Expenditure funded by transfers from the EU	24		0,5	1,0	0,5
6. Nationally financed expenditure (=4-5)	25		460,7	496,4	530,4
7. Interest expenditure	14		7,3	7,9	8,8
8. National co-financing of programmes funded by the Union	26		1,2	1,4	1,1
9. Cyclical component of unemployment benefits	27		-0,5	0,2	0,9
10. One-off expenditure (levels, excluding EU funded measures)	28		0,0	5,1	0,0
Net nationally financed primary expenditure					
11. Net nationally financed primary expenditure (before revenue measures) (=6-7-8-9-10)	29		452,7	481,8	519,6
12. Net nationally financed primary expenditure after revenue corrections (=11-1)			455,8	478,5	520,1
13. Net nationally financed primary expenditure growth	30		7,8	5,7	7,9

De gecorrigeerde netto-uitgavengroei wordt berekend door de groei in net nationally financed primary expenditure after revenue corrections (12 in tabel 3) ten opzichte van de net nationally financed primary expenditure before revenue corrections (11 in tabel 3) in het jaar ervoor. De 7,9% groei voor 2025 is dus de groei van 520,1 ten opzichte van 481,8 mld.

³ Door een foutieve toelichting in de oorspronkelijke richtlijnen van de Commissie zijn de one-offs aan de inkomstenkant (3 in tabel 3) niet meegenomen in de berekening van de gecorrigeerde netto-uitgavengroei. Hierdoor wijkt de gecorrigeerde netto-uitgavengroei in tabel 3 af van die in de Budgettaire analyse Voorjaarsnota 2025 in Tabel 3.8 is gepubliceerd (voor 2025 is bijvoorbeeld een gecorrigeerde netto-uitgavengroei van 8,9% gerapporteerd). Zie ook de update in <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2025D24117&did=2025D24117>

⁴ Door afronding op 1 decimaal tellen onderdelen van totalen niet altijd op tot het totaal.

Vraag 22

Kunt u toelichten wat het verschil is tussen het beperken van de asielinstroom, waarbij de kosten omlaag gaan, en extra kosten voor asielopvang? Hoeveel gaat er als gevolg van de maatregelen uit de Voorjaarsnota per saldo extra naar asiel?

Antwoord op vraag 22:

Het CPB heeft een aantal budgettaire verschillen ten opzichte van de begroting op het gebied van asiel. Deze verschillen staan toegelicht in de bijlage vanaf pagina 12 van de budgettaire analyse van de voorjaarsnota. Tabel 1 bij vraag 4 geeft de verschillen tussen de CPB-raming en de begrote uitgaven aan asiel en migratie weer. Het antwoord op vraag 4 bevat ook een beknopte uitleg van deze verschillen.